

L'exposició oral estructurada al voltant de preguntes

José Luis Medina i Beatriz Jarauta

Facultat d'Educació. Universitat de Barcelona

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0 Espanya de Creative Commons

Introducció

La classe magistral pot organitzar-se al voltant de preguntes fomentant d'aquesta manera la participació i motivació de l'alumnat en el seu propi aprenentatge.

A continuació s'ofereixen procediments sincrònics i asincrònics que poden ser utilitzats tant en grup nombrosos com de menor grandària per fomentar un aprenentatge profund dels continguts.

Donada la versatilitat d'aquests procediments, és possible cert grau de combinació entre ells.

1.Pregunta-exposició-respostes i preguntes.

Després d'una activitat individual d'estudi abans de classe¹, a l'inici de la sessió es demana als alumnes que formulin individualment per escrit una pregunta sobre el contingut estudiat. Un cop elaborada aquesta pregunta, s'inicia l'exposició del/la docent, havent informat a el grup que possiblement trobin al llarg de la mateixa indicis, pistes² o bé, la resposta ja elaborada. Es tracta de "individualitzar" al màxim l'exposició ja que cada alumne estarà atent a la recerca d'aquelles pistes. Atenció que, d'altra banda, suposa una motivació addicional pel grup. Un cop finalitzada l'exposició es demana als alumnes que consultin les seves notes per buscar-hi la possible resposta a la seva pregunta i la elaborin. L'última mitja hora de la sessió es reserva per a una activitat que combina un alt grau d'individualització de l'aprenentatge amb el treball col·laboratiu. Tots aquells que no trobin resposta, posen la seva pregunta a consideració del grup i s'inicia un debat dirigit pel/la professor/a per tractar d'obtenir la solució més adequada.

2. Preguntes-exposició.

Una variant de l'activitat anterior consisteix que la pregunta és formulada, ara, pel/la docent. Per exemple: ¿Quins aspectes del tema estudiat no han quedat prou clars? Un cop

¹ També pot realitzar-se durant la classe sol·licitant a el grup d'estudiants que analitzin un document o visualitzin un vídeo.

² El fet que els alumnes "busquin" les parts de l'exposició que són pertinents i rellevants per a l'obtenció de la seva resposta no vol dir que la resta de continguts no siguin examinats i, possiblement, assimilats. Per a poder identificar els conceptes que seran rellevants per a l'elaboració de la seva resposta l'alumne ha d'examinar i desenvolupar alguna comprensió de tots els conceptes que vagin apareixent com a requisit previ per identificar aquells que necessita.

elaborada la resposta, el/la professor porta a terme una posada en comú (usualment a la pissarra) de la qual sorgeix un "mapa conceptual" que reflecteix el que coneix el grup sobre el tema a tractar. Després el/la docent porta a terme la presentació intentant ajustar-se al mapa conceptual elaborat. Es tracta d'establir vincles constants (analogies, contradicció, contrastacions) entre el nou material que està exposant el/la docent i el nivell previ dels alumnes reflectit en l'esquema previ realitzat. Aquesta variant requereix certa experiència ja que exigeix un ampli domini de la temàtica que permeti "ajustar-la" al mapa conceptual que serà diferent en cada grup. Es tracta d'iniciar la classe des de l'esquema que s'elabora a l'inici de la sessió i no de l'esquema que porti preparat el/la professor/a. Amb això a més de fomentar un aprenentatge reflexiu, s'augmenta el nivell motivacional del grup.

Exposició-preguntes i respostes.

La classe s'inicia amb l'exposició del/a professor/a. Un cop finalitzada, es divideix el grup en subgrups. Cada subgrup elabora entre dos i quatre preguntes³. Les preguntes es distribueixen entre els subgrups de manera que cadascun respongui a un altre. Cada subgrup llegeix les preguntes que ha rebut i les respostes que ha elaborat. S'inicia així un debat, inicialment entre el grup que respon i el que ha preguntat, amb l'objecte d'aclarir tots els aspectes que suscitin dubtes. L'activitat finalitza quan tots els grups han llegit preguntes i respostes. Una variant d'aquesta activitat, però que estaria més a prop d'una estratègia grupal que de l'exposició magistral, consisteix a realitzar les preguntes i respostes al llarg de tota la sessió de classe. El professor es dedica a aclarir dubtes, puntualitzar respostes i oferir informació complementària i d'aprofundiment. Es tracta de presentar el contingut de l'exposició magistral, amb una estructura molt més flexible, oberta i no tan lineal, per permetre el seu "ajust i adaptació" a les preguntes i respostes emeses. Igual que en el cas anterior, aquesta activitat requereix un bon domini del contingut.

³ El nombre de preguntes s'ha d'ajustar en funció del temps disponible i del nombre d'assistents que conformen els subgrups